

เทศน์เช้า วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนฺสฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะนะ วันนี้วันพระ วันพระวันทำบุญกุศลในพระพุทธศาสนา ในพระพุทธศาสนา ทำไม่ถึงต้องทำบุญในพระพุทธศาสนา เพราะเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาไป

พอเกิดมาพบพระพุทธศาสนาเนะ เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติท่านจะเห็นคุณค่ามาก อย่างเช่นเวลาหลวงตาท่านตรัสธรรม ท่านกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบแล้วกราบเล่า เพราะท่านอยู่ในป่า เวลาท่านกราบท่านกราบระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์รวมเป็นหนึ่งเดียวอยู่ในใจของท่าน ท่านกราบด้วยความซาบซึ้ง ท่านกราบด้วยน้ำหูนํ้าตา น้ำตาที่ชำระล้างภพชำระล้างชาติ ไม่ใช่ น้ำตาแบบเราไป

น้ำตาแบบเรา น้ำตาแบบตรอมตรมไป ทุกข์ตรมในหัวใจไป น้ำตาอย่างนี้ไม่มีประโยชน์ไป น้ำตาไม่มีประโยชน์ เห็นไหม ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่ามนุษย์ที่เกิดมา ถ้าเก็บน้ำตาไว้ที่ร้องให้ทุกข์ทุกชาติ น้ำทะเลนี้สู้ไม่ได้ เพราะการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันไม่มีต้น ไม่มีปลายไป

ทีนี้เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มนุษย์ต่างจากสัตว์เพราะมีศีลมีธรรมไป ถ้ามีศีลมีธรรม เราส่งเสริมกัน ปุ่ย่าตายายของเราเป็นผู้ฉลาด เลือกพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ปุ่ย่าตายายของเราเป็นผู้ที่ฉลาด ส่งต่อมรดกตกทอดมาถึงพวกเราไป แล้วพยายามจะส่งเสริมๆ

ในหลวงรัชกาลที่ ๙ รัชกาลที่ ๑๐ ท่านพยายามส่งเสริมพระพุทธศาสนา ส่งเสริมพระพุทธศาสนาไป ถ้าส่งเสริมพระพุทธศาสนา ประชาชนมีศีลมีธรรมในหัวใจนะ ประชาชนมีความสุข ประชาชนไม่เบียดเบียนกัน ประชาชนไม่ทำร้ายกัน

กฎหมายเขาเอาไว้ปกครองคุ้มครอง นี่ไง เวลาผู้ที่ฉลาดๆ เขาพยายามฟื้นฟูๆ ฟื้นฟูฟื้นฟูขึ้นมามันก็เป็นวัฒนธรรม วัฒนธรรมมันก็เป็นความดีอันหนึ่งๆ เวลานั้นกษัตริย์ขึ้นมา อู๊ย! เราชวนชวายนกัน เราทำบุญกุศล เราชวนชวายนกันๆ นั่นมันเป็นประเพณีวัฒนธรรมนะ ถ้าเป็นประเพณีวัฒนธรรม เราเอาเด็กๆ มาวัด มันน่าชื่นใจๆ แต่ฟังเทศน์ๆ มันฟังไม่เป็นหรือ มันฟังไม่ได้ มันฟังไม่ได้ เราจำจัดวงเขาหน่อยหนึ่ง เพื่ออะไร เพื่อประโยชน์ส่วนรวมๆ ใจ ประโยชน์ส่วนรวมขึ้นมา เห็นไหม

เวลาเขาโตขึ้นมาเขาก็ต้องรู้ถึงความผิดชอบชั่วดีเป็นเรื่องธรรมดา แต่เด็กมันยังรับรู้ไม่ได้ เราเป็นผู้คุ้มครองดูแล เวลาถ้าเราจะดู เราจะดูผู้ใหญ่ เราไม่ดูเด็ก เพราะผู้ใหญ่มันพามา ผู้ใหญ่มันต้องฉลาดกว่าเด็ก ผู้ใหญ่ต้องฉลาดกว่าเด็ก ผู้ใหญ่เราต้องฝึกต้องสอนเขาสิ มารยาท

ถ้ามันมีพื้นฐานของความมีมารยาทนะ ความคิดมันจะดีงามมาตลอดใจ ความคิดมันจะไม่เบียดเบียนคนอื่น มันไม่เอาไร้ดเอาเปรียบใคร ถ้ามันมีมารยาท มีความผิดชอบชั่วดีในใจ ถ้ามันไม่มีมารยาทนะ มันเหยียบย่ำผู้ใหญ่ไปนะ มันเหยียบย่ำเขาไปทั่วแหละ นี่ความคิดใหม่ ความคิดเลอเลิศ นี่ไง เวลาฝนตก ถ้าฝนตกมากเกินไปก็น้ำท่วม ฝนแล้งก็ไม่มีประโยชน์กับใครทั้งสิ้น

พระพุทธศาสนาเราส่งเสริมให้มันเจริญงอกงามขึ้นมา ฟื้นฟูกัน ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา คนก็ห่อหุ้มกัน เวลาห่อหุ้มไปมันก็ต้องมีการทำนะ เวลาพวกที่แก่เฒ่า ข้าราชการเกษียณ เวลาเกษียณแล้วเขาอยากทำอะไรทำนา เขาอยากทำอะไร อยู่กับอากาศบริสุทธิ์ใจ

เราฟังลูกศิษย์เขามาเล่าให้ฟังเยอะเยอะ ไปซื้อที่กันที่เมืองจันทร์ แล้วก็ไปลงทุนลงแรงกันทำสวนๆ เขาบอกว่า “หลวงพ่อ ลงทุนไปแปดหมื่น ค่าปุ๋ยต่อปีนะ ขายได้สองพัน”

เราก็อยากได้อย่างนั้นนะ เราอยากทำสวน อยากอยู่อากาศที่สะอาดบริสุทธิ์ใจ เราคิดได้ใช่ไหม เราคิดได้ เราเห็นได้ เราเห็นชาวไร่ชาวนาเขาทำ ชาวไร่เขาทำประสบความสำเร็จของเขา เขามีวัฒนธรรมของเขา เขาทำเป็นของเขา ไร่เราก็อยากทำอย่างนั้น เราก็คิดได้

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ สิล สมาธิ ปัญญา การประพฤติปฏิบัติขึ้นมา คิดได้ทั้งนั้นนะ ใครก็คิดได้ จินตนาการได้ นี่ไง เวลาครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติเกือบเป็นเกือบตายนะ เวลาเกือบเป็นเกือบตายขึ้นมา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น

ท่านทำของท่านมา ทำจนเป็นที่เชื่อถือของสังคม สังคมก็คิดได้ คิดได้ก็อยากกระทำไป ลงทุนทำสวนไป ลงทุนไปแปดหมื่น ขายได้สองพัน มันทำไม่เป็น แต่เราก็อยากได้ไง

เวลาทำอะไรทำสวน คนที่เขาทำสวนเขาดูแลของเขา เห็นไหม เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รดน้ำที่โคน คูที่โคนต้น คูที่ต้น คูที่โคนต้น เวลามันออก มันออกที่ปลายนี้ไง เขาไม่มาคูที่ปลาย

ไอ้เราไปคูที่ผลกันไง โครงการสำเร็จหมด มรรคผลนิพพานหยิบเอาเลย ทุกอย่างมีพร้อมหมดทั้งนั้นนะ แล้วมันได้ไหม มันไม่ได้หรอก เพราะทำไม่เป็น แล้วทำไม่เป็นไปทำ อยากทำอยากทำนะ เราส่งเสริมกัน พระพุทธศาสนา เราส่งเสริมกันทำคุณงามความดี ศีล สมาธิ ปัญญา

ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าคนมีปัญหาขึ้นมา จะทำอะไรไม่ตกไปที่ชั่ว ไม่ตกไปที่ต่ำต้อย ถ้ามันมีสัมมาสมาธินะ มีสัมมาทิฐิความเห็นถูกต้องดีงามขึ้นมา มันจะเปลี่ยนชีวิตของเราให้ดีขึ้นทั้งนั้นนะ ถ้าความดีงามๆ อันนั้น ถ้าดีงาม ถ้าจิตมันส่งเสริมขึ้นไป ดีงามจนวางไว้ได้นะ วางสิ่งที่เป็นสมบัติโลกๆ เราจะเอาสมบัติความจริงในใจของเรา เราจะเอาสมบัติความจริงใจ นี่มันจริงตามสมมุติๆ ใจ

หัวโขน โลกเขาก็ว่ากัน โลกนี่คือละครๆ แต่โลกนี่คือละคร เรามาเล่นตามบทไหน ถ้าเล่นบทไหนนะ ใครเป็นผู้กำกับ กิเลส ความอยากได้อยากดี ความต้องการมันกำกับ แล้วเราจะต่อสู้มันอย่างไร ถ้าเราจะต่อสู้กับมัน ความดีงามของเรา พันธุกรรมของจิตๆ

ใครปลูกทุเรียนก็ได้ทุเรียน ถ้าเวลาปลูกขึ้นมามันแล้งขึ้นมา ทุเรียนตาย ไม่ได้ทุเรียนสักต้นหนึ่ง ต้นมันยังตายเลย จะเอาผลที่ไหน แต่ถ้าใครปลูกแล้วดูแลดีงาม ใครปลูกทุเรียนก็ได้ทุเรียน ใครปลูกส้มก็ได้ส้ม ใครปลูกสิ่งใดก็ได้สิ่งนั้น

นี่ก็เหมือนกัน จิตนิสัยของเรา เรามาตัดแต่งพันธุกรรมของมันให้ดีงามด้วยบุญกุศล วันขึ้นวันพระ เรามาเสียดสละกัน เรามาทำบุญกุศลของเรา เราจะรู้หรือไม่รู้ ผู้ที่มีศรัทธาความเชื่อเขาทำด้วยหัวใจของเขา เขาทำด้วยความซุ่มซิ่นของเขา

เด็กเกณฑ์มันมา ดึงมันมา ดึงมันมา “ทำไมต้องเดือดร้อน ทำไมต้องเดือดร้อน” มีเด็กๆ วัยรุ่นมันก็อยากจะไปตามความพอใจของมันทั้งนั้นนะ แต่พ่อแม่เขาก็พยายามจะบังคับให้มันไปวัด พอเวลาไปวัดไปทำบุญกุศล มันจะตัดแต่งพันธุกรรมของมันไป มันคือ มันไม่พอใจ มัน

ขัดข้องในใจของมันทั้งนั้นนะ ความไม่พอใจ ความขัดข้องหมองใจ ถ้ามีสติปัญญาตัดแปลงตัดแต่งมันใจ ตัดแต่งให้มันดีงามขึ้นมา ทำให้มันดีงามขึ้นมา ทำให้มันจนมันเห็นผลใจ เห็นผล

นี่ไง อนาคตบิณฑกเศรษฐิ เศรษฐินะ เอาเงินไปซื้อที่สร้างวัดเลยละ ตัวเองได้พระโศดาบันใจ แต่ลูกมันต่อต้านๆ นี่จ้าง จ้างให้ไปฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จ้างให้ไปฟังธรรม พอจ้างไปถึง กลับมาแบบมือเอาตั้งค์ๆ

พ่อฉลาดนะ นี่พ่อฉลาด อ้าว! คราวนี้จะให้เป็นสองเท่า ฟังว่าพระพุทธเจ้าพูดว่าอะไร แล้วเอามาบอกวันละคำ

พอไปวัดกลับมาเอาตั้งค์ มาถึงแบบมือเลย พอไปฟังแล้วจะเอาเนื้อความ พอฟังเอาเนื้อความ ฟังธรรม พันธุกรรมของมันได้ตัดแต่ง พันธุกรรมของมันได้แก้ไข พอมันแก้ไข พอฟังธรรม ธรรมมันสะท้อนหัวใจใจ

พ่อเลี้ยงมาตีนเท่าฝ่าหอย พ่อแม่เลี้ยงมา พ่อแม่ดูแลมา พ่อแม่จะโง่งขนาดนั้นหรือ ถ้าพ่อแม่โง่งขนาดนั้น พ่อแม่จะสร้างฐานะขึ้นมาได้อย่างไร พ่อแม่เลี้ยงเรามาจนเป็นหนุ่ม จนจะแก่เต่ายังต่อต้านๆ อยู่ นั่น พ่อคิดไปฟังไปนะ โอ้โฮ! มันสะท้อนหัวใจ บรรลุเป็นพระโศดาบันนะ

พอบรรลุเป็นพระโศดาบัน กลับไปที่บ้าน ธรรมคาไปฟังธรรมกลับมาแบบมือเลย เอาตั้งค์มาๆ วันนั้นอนาคตเขารู้แล้วใจ เดี่ยวลูกมันจะไถตั้งค์ ถ้าไม่ให้มันเดี๋ยวมันจะไม่ไปอีก เตรียมตั้งค์ไว้เลย เอ้! วันนี้ทำไมลูกมันไม่มา ทำไมไม่มา

ไม่มาก็ให้คนไปตามมา บอกมาเอาตั้งค์สิ

โธ้ย! มันอายุใจ คนเราพอมันรู้แล้ว เลี้ยงมาตีนเท่าฝ่าหอย อบรมบ่มเพาะมาทั้งหมด ทรัพย์สมบัติที่หามา ก็หามาไว้ให้ใคร ทุกคนดูแล ถ้าพอมันคิดได้ โธ้ย! มันเศร้าใจนะ ไม่เอาตั้งค์ตั้งค์ไม่เอา ไม่กล้าเอา อายุ นี่พันธุกรรมของมันได้ตัดแต่งๆ ถ้ามันตัดแต่งได้จริงนะ

ถ้าตัดแต่งได้จริงคือชาวสวน ชาวสวนเขาปลูกของเขาได้จริง เขาดูแลต้นไม้ของเขาได้จริง มันได้ทุเรียนจริงๆ ขึ้นมาใจ โอ้เราก็มีโครงการใหญ่โตเลย ชื่อปุ๋ยแปดหมื่น ขายได้สองพันไม่ได้เรื่อง ทำไมไม่เป็นหรอก ทำไมเป็นก็ต้องฝึกหัดสิ

ทำไมไม่เป็น อ้าว! ทำไมเป็นไข้ใหม่ เดียวนี้ปัญญาชนทำไมเป็นก็ไปซื้อเอาไป ทูเรียนจะเอา
ทำอะไร สั่งได้หมดเลย...ก็เอ็งสั่งเอาไป

นี่ไง เกิดมาเป็นมนุษย์ไง เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เกิดเป็นมนุษย์มีกาย
กับใจๆ นี่สั่งเอา จริงตามสมมุติไง มันจริงทั้งนั้นนะ สั่งเอาก็ได้ ทำอะไรก็ได้ ได้ทูเรียนจริงๆ เอ็ง
ปลุกเป็นหรือเปล่านั้น เอ็งทำได้หรือเปล่า เอ็งได้แต่กินทูเรียนไป เอ็งยังไม่เห็นต้นทูเรียนเลย เอ็ง
ยังไม่เห็นทูเรียนเวลามันออก เวลาลมมันพัด ชาวสวนเวลาลมพัดแรงๆ มันพัดปลิวเอาผลเอาดอก
ทูเรียน คอกอ่อนไป ชาวสวนเขาทุกข์ตรอมใจขนาดไหน เวลาที่เขาดูแล ฝนตกฟ้าร้อง เขาต้องดูแล
ทูเรียนของเขา เขาต้องพยายามปกป้องทูเรียนของเขา กว่าทูเรียนมันจะโตขึ้นมาเป็นลูกที่เอามา
ขายให้เอ็งสั่งซื้อมานั้นนะเอ็งรู้ไหม ถ้ามันไม่รู้ มันสั่งเอาไป นี่ไง โลกนี้เจริญๆ ใจ

“เดี๋ยวนี้ธรรมะมันเรียบง่าย อะไรก็ได้ทั้งนั้นนะ”...ได้อะไร ได้สั่งเอาไข้ใหม่

เวลากฎระเบียบมันเข้มงวด อาหารสำเร็จรูปที่อยู่ในศูนย์การค้ามันต้องมีวันเวลาของมัน
กำหนดวันหมดอายุ หมดอายุ ๓๐ เปอร์เซ็นต์เหลือทิ้ง อาหารที่ขายกันในท้องตลาด ๓๐
เปอร์เซ็นต์ทิ้ง จนเดี๋ยวนี้ฝรั่งเศสประเทศแรกออกกฎหมายแล้ว ห้ามทิ้ง ที่เหลือ ๓๐ เปอร์เซ็นต์
ต้องให้ไปบริจาคในที่คนชั้นแค่นั้น

กฎระเบียบมันมีมาเพื่ออะไร เพื่อปกป้องคุ้มครองผู้บริโภค แต่ในระบบมันจะมีเหลือทิ้งๆ
ของมัน นี่ไง เอ็งสั่งซื้อไข้ใหม่ เอ็งสั่งเอาได้ตามใจชอบไข้ใหม่ ธรรมะเอ็งจะเอาได้อย่างนั้นเลย
หรือ มันเป็นไปไม่ได้หรอก ที่มันเป็นไปได้เพราะเราเป็นจริงตามสมมุตินี้ไง จริงตามสมมุติคือ
เอ็งเกิดมาเป็นมนุษย์ไง เพราะเอ็งเกิดเป็นมนุษย์ เพราะบุญกุศลที่เอ็งได้สร้างมาไง เพราะเอ็งได้
สร้างมา เอ็งถึงได้เกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์มีกฎหมายคุ้มครองใจ เอ็งไปเกิดเป็นสัตว์ ไปเกิด
เป็นไก่อยู่ ฟาร์ม ๔๐ วันเชือด ลองไปเกิดเป็นไก่ กฎหมายคุ้มครองเอ็งใหม่

เพราะเอ็งมาเกิดเป็นมนุษย์นี่ไง เอ็งได้เห็นบุญกุศลใหม่ เอ็งได้สัมผัสความจริงใหม่ ถ้า
ความจริงมันเกิดขึ้นมาอย่างนี้ ถ้าเราศึกษา เราใคร่ครวญ นี่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าสอนเข้ามาที่ใจของเรานี่ไง

วันนี้วันพระ วันพระผู้ประเสริฐคือหัวใจมันประเสริฐ หัวใจของคนนั้นนะ คนจะทำดี ทำ
ชั่ว ทำมาจากหัวใจของตน ทำมาจากความรู้สึกนึกคิด ความรู้สึกนึกคิดนี้เกิดขึ้นมาจากภวาสวะ

คือภพ คือปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิจิตเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เพราะปฏิสนธิจิตขึ้นมาเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์มีกายกับใจ มีความรู้สึกนึกคิด แม้แต่คนละภาษามันยังพูดต่างภาษากันเลย เวลาจิตนี้เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดในนรกอเวจี

เขาบอกว่า อย่าเขียนเสือให้วัวกลัว อย่าเอานรกสวรรค์มาขู่

สวรรค์ในอก นรกในใจ เวลามันตกนรกเป็นๆ มันทุบชกกลางหัวใจนี่ คนเรานะ เวลาเจ็บช้ำน้ำใจเจ็บปวดเจ็บแสบมาก ด้วยมารยาท เก็บไว้ในหัวใจ น้ำตาตกใน อย่าให้มันไหลออกมาเสียมารยาท เวลามันเจ็บช้ำน้ำใจนั้นนะนรกในใจ

เวลามันมีสวรรค์นะ สวรรค์ในอก สวรรค์ ถ้ามันมีสติมีปัญญา ถ้าเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การได้เห็นสมณะเป็นมงคลชีวิตๆ ใดๆ ก็อยากไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาออกพรรษาแล้ว พระได้กราบทูลแล้วจะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเฝ้าเพื่ออะไร ไปเฝ้าเพื่อรายงานผลในการปฏิบัติใจ แล้วถ้าใครมีอะไรติดขัด ขัดข้อง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะให้อุบายใจ เห็นไหม ได้เห็นสมณะๆ ใจ การได้เห็นสมณะเป็นมงคลชีวิตใจ

คนที่เขามีสติมีปัญญาของเขา เขารู้จักสมณะ เขาใฝ่หาของเขา ไอ้คนที่ไม่รู้จักสมณะ เจอพระแล้ววิ่งหนีเลย สมณะขี้ขอ ของจนบริษัท ๔ กแล้ว ใดๆ ก็ขอ มากี่แบมือ ไปก็แบมือ ไอ้เราก็ทำมาหากินเกือบตาย มาอีกแล้ว ไอ้สมณะขี้ขอ

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เป็นแบบนั้น เป็นผู้ให้ ที่ไหนมีภัยพิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้พระสารีบุตรไปสวดมนต์ ไปสวดมนต์ขอฝนให้ฝนชำระล้างซากศพคนตายลอยกลาดเกลื่อนออกไป ทำลายเชื้อโรค นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ไม่ใช่สมณะขี้ขอ

สมณะขี้ขอเพราะอะไร เพราะเกิดเป็นมนุษย์ไง เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา เกิดเป็นภิกษุ ภิกษุเป็นผู้ขอๆ ใจ ผู้ขอเขาขออะไร เขาขอมรรคขอผลนะเว้ย สมณะเห็นภัยในวัฏสงสาร เขาบวชมา ภิกขาจาร ไม่มีอาชีพ ห้ามมีอาชีพ เลี้ยงชีพด้วยปถิแข่ง ภิกษุจะใช้ชีวิตแบบกฤหัสถ์ไม่ได้ เขาไม่ได้ทำสวนทำนา

ถ้าไม่ได้ทำสวนทำนา เวลาไม่ได้ทำสวนทำนา เลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง บิณฑบาตมา
ภิกขาจาร ได้สิ่งใดมาก็เลี้ยงชีพด้วยสิ่งนั้น เวลาจะทำไร่นาขึ้นมาก็ทำในหัวใจใจ สีดล สมภา
ปัญญาใจ สมภาเป็นผล ปัญญาเป็นแอกไถเข้าไปในหัวใจของตน ไถเข้าไปที่กิเลสตัดหาคความ
ทะยานอยาก ทำลายอวิชชาในใจของตน เพื่อจะไปเฝ้าสมณะใจ เพื่อจะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าใจ ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคตใจ ตถาคตที่เป็นความเป็นจริงใจ เวลา
ประเสริฐ ประเสริฐที่หัวใจนี้ใจ สมณะจริงๆ มันอยู่ที่นี้ สมณะจริงๆ มันอยู่ในหัวใจนั้น หัวใจที่
สงบระงับนั้น นั่นคือสมณะที่แท้จริงใจ

แล้วเราเกิดมา เราเกิดเป็นมนุษย์นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับ
บริษัท ๔ นะ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เราก็คือเป็นอุบาสกและอุบาสิกา มีสิทธิเสรีภาพ มีสิทธิ
ที่จะฟื้นฟูหัวใจของเรา มีสิทธิจะให้เราฉลาดนะ ธรรมะเป็นการกระทำให้ผู้ฉลาด

เวลาเราเกิดมา เราอยากให้เราฉลาด เราเป็นผู้ที่ฉลาด เวลาผู้ที่ฉลาด ให้นั่งลง แล้วลม
หายใจเข้าให้ลึกๆ ลมหายใจออกนึ้ๆ ให้เขามีสติปัญญาควบคุมตัวเขาได้ ไม่ตื่นตื่นไปกับ
อารมณ์ความรู้สึก อารมณ์รุนแรง อารมณ์กระตุ้น มันทำให้เราสั้นไหว

ถ้ามันกดดันมากมันจะเครียดนะ นั่งลงแล้วหายใจเข้าลึกๆ ลมหายใจออกนึ้ๆ ทำความ
สงบของใจ ไม่ให้ตื่น ไม่ให้ตื่นตื่นไปกับอารมณ์ของตน สงบระงับเข้ามา อะไรที่มันจุกจุก
พยายามไว้ กัดไว้ กัดไว้ก่อน ใหม่ๆ ฝึกหัด พอต่อไปมันจะเป็นของมัน มันทำของมันได้

นี่ใจ ทุกคนปรารถนาให้เราฉลาด เราเป็นคนที่ฉลาด ปรารถนาให้เราฉลาด เราเป็นคนดีใจ
คนดีก็ขอให้เขาเป็นผู้ที่ฉลาด ให้เขาเป็นคนที่ควบคุมตัวเขาได้ อุตตา หิ อุตตโน นาโถ ตนเป็นที่
พึ่งแห่งตน นี่ใจ ถ้ามันทำได้ ปัญญามันจะเกิดที่ตรงนั้น ถ้าปัญญาเกิดที่ตรงนั้น ลูกหลานเราก็คือ
เป็นผู้ที่ฉลาด ไม่เป็นเหยื่อของใคร ไม่เชื่อใครง่ายๆ ไม่ให้ใครหลอกลวง

เอาใจไว้ในหัวอกของเรา เป็นผู้ฉลาดขึ้นมา เราก็คือฉลาดขึ้นมา สีดล สมภา ปัญญา ถ้าฉลาด
มาแล้วฝึกหัดขึ้นมา สิ่งที่ดีกว่านี้ยังมีอยู่ สิ่งที่ดีกว่านี้ยังมีอยู่ คุณงามความดียังมีอีกมากมาย
มหาศาล คุณงามความดีที่เราจะไขว่คว้ามาให้หัวใจของเรา

ไม่ใช่คุณงามความดีจะไปไขว่คว้าใครหรอก ไม่ต้องไปอวดใคร ไม่มีใครยอมรับใคร แต่
หัวใจเรามันยอมรับความดี ความจริงที่มันเกิดขึ้นกลางหัวใจ ปัจจัยตั้ง สันติภูมิ โภ ความดีที่กิเลส

ปฏิเสธไม่ได้ ความดีที่กิเลสมันลบล้างไม่ได้ ความดีที่เราสร้างขึ้นมาของเรา เหยียบย่ำมันลงไป
นี่ความดีอย่างนี้ เราต้องการความดีอย่างนี้ ถ้าต้องการความดีอย่างนี้ มันเป็นสัจจะเป็นความจริง
ทั้งๆ ที่เป็นนามธรรมนะ

โลกเขาแสวงหาแต่วัตถุกัน วัตถุนั้นเป็นอนิจจัง สิ่งใดมันแปรปรวนตลอดเวลาถึงเป็น
อนิจจัง แต่เวลาเป็นไตรลักษณ์ๆ มีการเกิดขึ้น การเกิดขึ้นคือจิตที่มันสงบ จิตที่มีคุณงามความดี
จิตที่มันสงบระงับเข้ามา จิตที่มันปล่อยวางอารมณ์ โลกียปัญญา โลกียปัญญาจนมันสงบเข้ามา
ถ้ามั่นไปเห็นสติปัญญา ๔ มันเกิดขึ้น

ตั้งอยู่คือการวิปัสสนา การใช้ปัญญาของเรา เวลามันย่อยสลายไป นี่ไตรลักษณ์ ถ้าเป็น
ความจริงเป็นอย่างนี้ สิ่งที่เป็นนามธรรมๆ มันยังมีคุณค่ามากกว่า มากกว่าเพราะมันเป็นสมณะ
มันเป็นความจริง แล้วความจริงเกิดที่นี้ แล้วเกิดที่นี้เป็นอกุปปรกรรม

มีคนถามบ่อยนะว่า ทำไมเทวดาจากเยอรมัน เทวดาจากฝรั่งเศส ทำไมต้องไปพึ่งเทศน์
หลวงปู่มั่น เทวดาจะพึ่งเทศน์หลวงปู่มั่น นี่ไง เพราะใจเป็นสมณะไง

เราเปรียบเหมือนในที่มีดมีดวงไฟดวงหนึ่งที่สว่างไสว เราก็รู้ได้ว่าที่นั่นสว่างไสว ใน
หัวใจของเรามีแต่กิเลส มีแต่ความมักมากอยากใหญ่ มีแต่การอิจฉาริษยา จิตใจของครูบาอาจารย์
ของเรา จิตใจของหลวงปู่มั่นท่านปล่อยวางหมดแล้ว สว่างไสวในกลางใจนั้น เทวดาเขาไปที่นั่น
เทวดาเขาไปพึ่งเทศน์คนที่จิตใจไม่อิจฉาริษยาใคร ไม่ยกตัวข่มท่าน ไม่มีความยิ่งใหญ่

สูงสุดสู่สามัญ รวงข้าวโน้มลงต่ำ จิตใจที่เป็นความจริงอ่อนน้อมถ่อมตนกับธรรมะของ
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่แข็งเกร่ง กล้าหาญ จะเหยียบย่ำกิเลส เหยียบย่ำกิเลสใน
หัวใจของเรา แต่อ่อนน้อมถ่อมตนกับธรรมวินัย อ่อนน้อมถ่อมตนกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้า เอวัง